અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

વિલાસ પાંડુરંગ પાટીલ

વિ.

સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર

૬ મે, ૨૦૦૪

[ડોઆઇસ્વામી રાજુ અને અરિજિત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિઓ.]

પીનલ કોડ, ૧૮૬૦—કલમો ૩૦૨ અને ૪૦૪—ખૂન—તે માટે કાર્યવાહી—સાંયોગિક પુરાવા—ન્યાયેતર કબૂલાત—આરોપીના કહેવાથી લોહીના ડાઘવાળી વસ્તુઓની રિકવરી અને તેના નખના કાપેલા ટુકડાઓમાં લોહીની હાજરી—ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ છૂટકારો—પુરાવાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરતાં હાઇકોર્ટ દ્વારા દોષસિદ્ધિ—અપીલમાં, ઠેરવેલ : કેસના સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં દોષસિદ્ધિ વાજબી ઠરે છે.

ફોજદારી ટ્રાયલ :

સાંયોગિક પુરાવા—પુરાવાનું મૂલ્ય અને સ્વરૂપ—ગુનો સાંયોગિક પુરાવા દ્વારા સાબિત થઈ શકે છે—મુખ્ય હકીકત અથવા ફેક્ટમ પ્રોબેન્ડમ ફેક્ટમ પ્રોબાન્સમાંથી તારવેલા અમુક અનુમાનો દ્વારા પરોક્ષ રીતે સાબિત થઈ શકે છે—આવા પુરાવામાં જ્યારે તમામ દોષારોપણકારક હકીકતો આરોપીની નિર્દોષતા અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિના દોષ સાથે અસંગત જણાય ત્યારે દોષિતતા વાજબી ઠરાવી શકાય છે—સંજોગો વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવા જરૂરી છે—ભાર ફરિયાદપક્ષ પર રહેલો છે—એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨.

કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩—કલમ ૩૭૮—નિર્દોષ છૂટકારા સામે અપીલ—અપીલ કોર્ટની દખલગીરી—તેનો વ્યાપ—ઠેરવેલ : જ્યારે પુરાવા પરથી બે મંતવ્યો શક્ય હોય અને કોર્ટે એક મંતવ્ય અપનાવ્યું હોય, ત્યારે અપીલ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરી કરવી યોગ્ય નથી—પરંતુ જ્યારે મંતવ્ય મનનો સંપૂર્ણ બિન–ઉપયોગ દર્શાવતું હોય, ત્યારે દખલગીરી યોગ્ય છે.

અપીલકર્તા પર તેની પ્રથમ પત્ની (મૃતક)ને મારી નાખવાનો આરોપ હતો. ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો હતો કે આરોપી મૃતક સાથે ગયો હતો પરંતુ તેની સાથે પાછો ફર્યો ન હતો. તેણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫ અને ૬ સમક્ષ પોતાની પત્નીની હત્યા કર્યાની અને શબને કૂવામાં ફેંકી દીધાની ન્યાયેતર કબૂલાત કરી હતી. બીજા દિવસે આરોપીએ પોલીસને માહિતી આપી કે તેની પત્ની અકસ્માતે મૃત્યુ પામી છે અને તેનું શબ કૂવામાંથી મળી આવ્યું હતું. લોહીના ડાઘવાળી વસ્તુઓ કબજે લેવામાં આવી હતી અને આરોપીના નખના કાપેલા ટુકડાઓમાં લોહી મળી આવ્યું હતું. તબીબી અભિપ્રાય મુજબ મૃત્યુનું કારણ "ખોપરીના પાયાના ફ્રેક્ચરના મોટા સબ–ડ્યુરલ હેમેટોમાને કારણે આઘાત" હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું. ટ્રાયલ દરમિયાન આરોપીએ નિર્દોષ હોવાની દલીલ કરી. ટ્રાયલ કોર્ટે એમ ઠેરવીને આરોપીને નિર્દોષ છોડી મૂક્યો કે કેસના સંજોગો નોંધપાત્ર રીતે સાબિત થયા ન હતા. હાઇકોર્ટે પુરાવાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરીને તેને દોષિત ઠેરવ્યો. આથી આ અપીલ.

અપીલ ફગાવતાં, કોર્ટે

ઠેરવેલ : ૧.૧. ટ્રાયલ કોર્ટે આ બાબતમાં તદ્દન બેદરકારીપૂર્વક કાર્યવાહી કરી હતી અને રેકર્ડ પરના તમામ સંબંધિત પુરાવા અંગે મનનો યોગ્ય ઉપયોગ

અથવા ચર્ચા પણ કરવામાં આવી ન હતી. ટ્રાયલ કોર્ટ પુરાવાનું યોગ્ય રીતે વિશ્લેષણ કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હોવાથી, હાઇકોર્ટ આ બાબતની વધુ વિગતે તપાસ કરવા અને તેના તારણો નોંધવા માટે બંધાયેલી હતી. એ સાચું છે કે જ્યારે રેકર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પુરાવા પરથી બે મંતવ્યો શક્ય હોય અને કોર્ટે જે શક્ય હોય તેવું મંતવ્ય અપનાવ્યું હોય, ત્યારે અપીલ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરી કરવી યોગ્ય ન ગણાય. પરંતુ જ્યાં વિચારણા મનનો સંપૂર્ણ બિન–ઉપયોગ દર્શાવતી હોય, ત્યાં દખલગીરી માત્ર ઈચ્છનીય જ નહિ પરંતુ યોગ્ય પણ છે. [૪૦૪–એફ–જી]

૧.૨. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ના પુરાવાને, તે આરોપીની ખૂબ નજીક ન હોવાના અને એવી વ્યક્તિ ન હોવાના કારણોસર કે જેના પર આરોપી વિશ્વાસ મૂકી શકે, ફગાવી દેવામાં આવ્યા હતા. રેકર્ડ પર લાવવામાં આવ્યું છે કે આરોપી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ હકીકતમાં અગાઉના સમયે વર્ગમિત્રો અને શાળામિત્રો હતા. તેઓ એકબીજાની નજીક રહેતા પણ હતા. સ્પષ્ટ રીતે, આરોપી તેના પર વિશ્વાસ મૂકી શકે તે અશક્ય નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ સમક્ષની ન્યાયેતર કબૂલાત સ્પષ્ટ, પ્રતીતિકારક હતી અને કોઈપણ દબાણ વિના સામાન્ય રીતે કરવામાં આવી હોય તેમ જણાય છે. બનાવ પછીનું આરોપીનું વર્તન અને લોહીના ડાઘવાળી વસ્તુઓ તથા મંગળસૂત્ર મળી આવવાની બાબત

પ્રતીતિકારક પુરાવા રજૂ કરીને સાબિત કરવામાં આવી છે. આરોપીના નખના કાપેલા ટુકડાઓમાં લોહીની હાજરી પણ એક મહત્ત્વનો સંજોગ હતો. નખના કાપેલા ટુકડામાં લોહીની હાજરી આરોપી પર દોષ ઠોકી બેસાડવા માટે પોતે પૂરતી ન પણ હોય; પરંતુ જ્યારે તેને અન્ય પુરાવા સાથે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે અને સ્વીકાર્ય જણાય, ત્યારે તે ફરિયાદપક્ષના કેસને વધારાનું વજન આપી શકે છે. ટ્રાયલ કોર્ટના મંતવ્યને ફગાવવા માટે હાઇકોર્ટ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલા તર્કમાં કોઈ ખામી નથી. મૃતકના શરીર પર મળી આવેલી ઈજાઓના સ્વરૂપ—માથું, ઘૂંટણના સાંધા વગેરે—અંગે પોસ્ટમોર્ટમ તપાસમાં કરવામાં આવેલો ખુલાસો ડૂબી જવાના અથવા આત્મહત્યા દ્વારા મૃત્યુના દાવાને ખોટો ઠેરવે છે. તબીબી અભિપ્રાય મુજબ મૃત્યુનું કારણ "ખોપરીના પાયાના ફ્રેક્ચરના મોટા સબ–ડ્યુરલ હેમેટોમાને કારણે આઘાત" હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું. [૪૦૪–એચ; ૪૦૫–એ–એફ]

દયાનિધિ બિસોઈ વિ. *સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા,* [૨૦૦૩] ૯ એસ.સી.સી. ૩૧૦, આધાર લેવામાં આવ્યો.

૨.૧. ગુનો સાબિત થવા માટે એ જરૂરી નથી કે ગુનો થતો જોવામાં આવ્યો હોય અને તે તમામ સંજોગોમાં, તેને થતો જોનાર વ્યક્તિઓને કોર્ટ સમક્ષ

તપાસીને, પ્રત્યક્ષ ચાક્ષુષ પુરાવા દ્વારા સાબિત કરવો જ પડે. ગુનો સાંયોગિક પુરાવા દ્વારા પણ સાબિત કરી શકાય છે. મુખ્ય હકીકત અથવા ફેક્ટમ પ્રોબેન્ડમ ફેક્ટમ પ્રોબાન્સ, એટલે કે પુરાવારૂપ હકીકતોમાંથી તારવેલા અમુક અનુમાનો દ્વારા પરોક્ષ રીતે સાબિત કરી શકાય છે. સાંયોગિક પુરાવા વિવાદના મુદ્દા સાથે સીધા સંબંધિત હોતા નથી પરંતુ અન્ય વિવિધ હકીકતોના પુરાવાનો સમાવેશ કરે છે, જે વિવાદિત હકીકત સાથે એટલી ગાઢ રીતે સંકળાયેલી હોય છે કે એકસાથે લેતાં તેઓ સંજોગોની એવી કડી રચે છે જેમાંથી મુખ્ય હકીકતનું અસ્તિત્વ કાયદેસર રીતે અનુમાનિત અથવા ધારી શકાય. [૪૦૧–બી–ડી]

૨.૨. જ્યાં કેસ સંપૂર્ણપણે સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત હોય, ત્યાં દોષિતતાનું અનુમાન ત્યારે જ વાજબી ઠરાવી શકાય જ્યારે તમામ દોષારોપણકારક હકીકતો અને સંજોગો આરોપીની નિર્દોષતા અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિના દોષ સાથે અસંગત જણાય. જે સંજોગોમાંથી આરોપીની દોષિતતા અંગેનું અનુમાન તારવવામાં આવે છે તે સંજોગો વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયેલા હોવા જોઈએ અને તે સંજોગોમાંથી જે મુખ્ય હકીકતનું અનુમાન તારવવાનું ઇચ્છવામાં આવે છે તેની સાથે નજીકથી જોડાયેલા દર્શાવવા જોઈએ. [૪૦૧–ઈ–જી]

૨.૩. સાંયોગિક પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં ખૂબ કાળજી રાખવી જોઈએ અને જો જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હોય તે પુરાવો વાજબી રીતે બે અનુમાનો માટે સક્ષમ હોય, તો આરોપીની તરફેણમાંનું અનુમાન સ્વીકારવું જોઈએ. જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હોય તે સંજોગો સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થયા હોવાનું જણાવા જોઈએ અને આ રીતે સ્થાપિત થયેલી તમામ હકીકતોની સંચિત અસર માત્ર દોષિતતાની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત હોવી જોઈએ. [૪૦૨–જી–એચ; ૪૦૩–એ]

૨.૪. સાંયોગિક પુરાવામાં, કડી પૂર્ણ છે તે સાબિત કરવાનો ભાર ફરિયાદપક્ષ પર હતો અને ફરિયાદપક્ષમાં રહેલી ત્રુટિની ખામીને ખોટા બચાવ અથવા દલીલ દ્વારા દૂર કરી શકાતી નથી. આ કોર્ટના શબ્દોમાં, સાંયોગિક પુરાવા પર દોષસિદ્ધિ આધારિત કરી શકાય તે પહેલાંની પૂર્વશરતો સંપૂર્ણપણે સાબિત થવી જોઈએ. તે છે : (૧) જે સંજોગોમાંથી દોષિતતાનું તારણ કાઢવાનું છે તે સંજોગો સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થવા જોઈએ. સંબંધિત સંજોગો સાબિત થવા જ જોઈએ અથવા થવા જોઈએ અને સાબિત થઈ શકે નહિ; (૨) આ રીતે સ્થાપિત થયેલી હકીકતો માત્ર આરોપીની દોષિતતાની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત હોવી જોઈએ, એટલે કે આરોપી દોષિત છે તે સિવાય અન્ય કોઈ પૂર્વધારણા પર તેમનો ખુલાસો થઈ શકે નહિ; (૩) સંજોગો નિર્ણાયક પ્રકૃતિ

અને વલણના હોવા જોઈએ; (૪) તેઓએ સાબિત કરવાની થતી એક પૂર્વધારણા સિવાયની દરેક શક્ય પૂર્વધારણાને બાકાત રાખવી જોઈએ; અને (૫) પુરાવાની કડી એટલી પૂર્ણ હોવી જોઈએ કે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત તારણ માટે કોઈ વાજબી કારણ બાકી ન રહે અને તે દર્શાવવું જોઈએ કે તમામ માનવીય સંભાવનામાં આ કૃત્ય આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ. [૪૦૪–એ–ઈ]

હુકમ સિંઘ વિ. *સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન,* એ.આઇ.આર. (૧૯૭૭) એસ.સી. ૧૦૬૩; *એરાડુ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ હૈદરાબાદ,* એ.આઇ.આર. (૧૯૫૬) એસ.સી. ૩૧૬; *એરાભદ્રપ્પા* વિ. *સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક,* એ.આઇ.આર. (૧૯૮૩) એસ.સી. ૪૪૬; *સ્ટેટ ઓફ યુ.પી.* વિ. *સુખબાસી,* એ.આઇ.આર. (૧૯૮૫) એસ.સી. ૧૨૨૪; *બલવિંદર સિંઘ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ પંજાબ,* એ.આઇ.આર. (૧૯૮૭) એસ.સી. ૩૫૦; *અશોક કુમાર ચેટરજી* વિ. *સ્ટેટ ઓફ એમ.પી.,* એ.આઇ.આર. (૧૯૮૯) એસ.સી. ૧૮૯૦; *ભગત રામ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ પંજાબ,* એ.આઇ.આર. (૧૯૫૪) એસ.સી. ૬૨૧; *સી. ચેંગા રેડ્ડી* વિ. *સ્ટેટ ઓફ એ.પી.,* [૧૯૯૬] ૧૦ એસ.સી.સી. ૧૯૩; *પદાલા વીરા રેડ્ડી* વિ. *સ્ટેટ ઓફ એ.પી.,* એ.આઇ.આર. (૧૯૯૦) એસ.સી. ૭૯; *સ્ટેટ ઓફ યુ.પી.* વિ. *અશોક કુમાર શ્રીવાસ્તવ,* (૧૯૯૨) ક્રિ.એલ.જે. ૧૧૦૪; *હનુમંત ગોવિંદ નરગુંડકર* વિ. *સ્ટેટ*

ઓફ એમ.પી., એ.આઇ.આર. (૧૯૫૨) એસ.સી. ૩૪૩ અને *શારદ બિરદીચંદ સારડા* વિ. *સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર*, એ.આઇ.આર. (૧૯૮૪) એસ.સી. ૧૬૨૨, આધાર લેવામાં આવ્યો.

"વિલ્સ સરકમસ્ટેન્શિયલ એવિડન્સ" (પ્રકરણ ૬), ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો.

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર : ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૩૬૭/૧૯૯૯.

બોમ્બે હાઇકોર્ટના તા. ૨૯.૭.૯૮ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી, ક્રિ.એ. નં. ૩૫૮/૧૯૮૫ માં.

અપીલકર્તા માટે સુશીલ કરણજકર અને વિશ્વજીત સિંઘ.

સામાવાળાઓ માટે મનીષ પિટાલે, એસ.એસ. શિંદે અને રવિન્દ્ર કેશવરાવ અડસુરે.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અરિજિત પસાયત દ્વારા આપવામાં આવેલ.

ન્યાયમૂર્તિ અરિજિત પસાયત : અપીલકર્તા (જેને આરોપી તરીકે પણ વર્ણવવામાં આવેલ છે) બોમ્બે હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની કાયદેસરતાને પડકારે છે, જેમાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદાને ઉલટાવીને, ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ૧૮૬૦ (ટૂંકમાં 'ધ આઇપીસી')ની કલમો ૩૦૨ અને ૪૦૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવામાં આવેલ છે. ઉપરોક્ત બે ગુનાઓ માટે અનુક્રમે આજીવન કેદ અને બે વર્ષની કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.

આરોપીની ટ્રાયલ તરફ દોરી જનાર પશ્ચાદભૂમિકાની હકીકતો નીચે મુજબ છે:

સુમન (જે હવે પછી 'મૃતક' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) આરોપીની પ્રથમ પત્ની હતી. તેના આરોપી અને તેના સાસરિયાઓ સાથેના સંબંધો તંગ હોવાથી, તે તેની ૩ પુત્રીઓ સુવરણા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૨), વનિતા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૪) અને વૈશાલી તથા એક પુત્ર વિજય સાથે સાંગલી ગામમાં અલગ રહેતી હતી. સદર ગામમાં અન્ય એક મકાનમાં, આરોપી તેની બીજી પત્ની સુશીલા, તેના માતાપિતા અને ત્રણ ભાઈઓ સાથે રહેતો હતો.

૧૭.૯.૧૯૮૩ ના રોજ, આરોપી મૃતકના ઘરે આવ્યો. સવારે આશરે ૧૧.૦૦ વાગ્યે તેની અને સુમન વચ્ચે ઝઘડો થયો. તે વનિતા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૪) દ્વારા જોવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ તે જ દિવસે બપોરે આશરે ૩.૦૦ વાગ્યે, મૃતક આરોપી સાથે ગઈ, જેની પાસે ઘાસચારો લાવવા માટે દાતરડું અને દોરડું હતું. સાંજે, આરોપી એકલો ઘરે પાછો ફર્યો અને વનિતા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૪)ને કહ્યું કે મૃતક નાગાંવ કવઠે ગઈ છે. તે જ સાંજે રાત્રિના આશરે ૮.૦૦ વાગ્યે આરોપી યેશવંત પાંડુરંગ જાધવ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬)ના ઘરે ગયો અને તેમની સમક્ષ કબૂલ્યું કે તેણે પોતાની પત્નીની હત્યા કરી છે. ત્યારબાદ રાત્રિના આશરે ૧.૦૦ થી ૧.૩૦ વાગ્યે તે પોલીસ પાટીલ, ભગવાન વિઠોબા પાટીલ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૫)ના ઘરે ગયો અને તેમની સમક્ષ પણ કબૂલ્યું કે તેણે પોતાની પત્નીની હત્યા કરી છે અને શબને

કૂવામાં ફેંકી દીધું છે. યેશવાની જાધવ અને ભગવાન પાટીલ બંનેએ આરોપીને આ બાબતની પોલીસને જાણ કરવા કહ્યું હોવાનું કહેવાય છે. સવારે ભગવાન પાટીલ ગામના કોટવાલ અને અન્ય કેટલાક લોકો સાથે ભીમરાવ કદમના ખેતરમાં આવેલા કૂવા પાસે ગયા અને તેની અંદરના પાણી પર સુમનનું શબ તરતું જોયું. તેમણે ગામના કોટવાલને તેની રક્ષા કરવા કહ્યું અને પોતે આરોપી સાથે તાસગાંવ પોલીસ સ્ટેશન ગયા. ૧૮.૯.૧૯૮૩ ના રોજ સવારે આશરે ૧૦.૩૦ વાગ્યે આરોપી તાસગાંવ પોલીસ સ્ટેશન ગયો અને માહિતી આપી કે તેની પત્ની સુમન અકસ્માતે મૃત્યુ પામી છે અને તેનું શબ ભીમરાવ કદમ નામની વ્યક્તિની જમીનમાં આવેલા કૂવામાં તરતું હતું. સદર રિપોર્ટ (આંક ૨૯) પર અકસ્માતે મૃત્યુનો કેસ નોંધવામાં આવ્યો અને તપાસ હાથ ધરવામાં આવી. તપાસ દરમિયાન, ઘણી સામગ્રી એકત્ર કરવામાં આવી અને ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી.

પોતાના આક્ષેપોને આગળ વધારવા માટે, ટ્રાયલ દરમિયાન ફરિયાદપક્ષે દસ સાક્ષીઓ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા પર આધાર રાખ્યો. આરોપીએ નિર્દોષ હોવાની દલીલ કરી. બનાવના કોઈ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓ ન હોવાથી, ફરિયાદપક્ષે પોતાના કેસના સમર્થનમાં નીચેના સંજોગો પર આધાર રાખ્યો. તે નીચે મુજબ છે:

૧. હેતુ.

૨. બનાવ પહેલાં અને પછી તરતનું સામાવાળાનું વર્તન;

૩. ન્યાયેતર કબૂલાત;

૪. સામાવાળાઓના ચીંધવાથી લોહીના ડાઘવાળી વસ્તુઓ અને મંગળસૂત્ર મળી આવવું; અને

૫. સામાવાળાના નખના કાપેલા ટુકડાઓમાં લોહી મળી આવવું.

ટ્રાયલ કોર્ટે અસ્પષ્ટ હુકમ દ્વારા ઠેરવેલ કે સંજોગો નોંધપાત્ર રીતે સાબિત થયા ન હતા અને તેથી નિર્દોષ છૂટકારાનો નિર્દેશ કર્યો.

સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્રે સદર ચુકાદાની યથાર્થતા સામે સવાલ ઉઠાવ્યો. વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા હાઈકોર્ટે ઠેરવેલ કે મનનો યોગ્ય ઉપયોગ થયો ન હતો અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ભૂલભરેલા તારણો પર આવવામાં આવ્યું છે. તદનુસાર દોષસિદ્ધિ કરવામાં આવી અને અગાઉ નોંધ્યા મુજબ સજા ફટકારવામાં આવી.

અપીલના સમર્થનમાં, આરોપી તરફે વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે ટ્રાયલ કોર્ટે હકીકતલક્ષી સ્થિતિ અને રેકર્ડ પરના પુરાવાનું વિગતવાર વિશ્લેષણ કર્યું હતું. અપીલ નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા સામે હતી તે હકીકતથી સભાન રહ્યા વિના, હાઇકોર્ટે બિનમહત્ત્વના પાસાઓ પર આધાર રાખ્યો અને નિર્દોષ છૂટકારાના તારણને ઉલટાવ્યું. એ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે કથિત ન્યાયેતર કબૂલાતો કાયદામાં સ્વીકાર્ય ન હતી અને આરોપીનું વર્તન અથવા વસ્તુઓની રિકવરી અથવા આરોપીના નખના કાપેલા ટુકડાઓ પર લોહી મળી આવવું, જેના પર હાઇકોર્ટે મજબૂત આધાર રાખ્યો છે, તે ખરેખર કોઈ સંજોગ જ નથી.

જવાબમાં, રાજ્ય તરફે વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે હાઇકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણો શા માટે ભૂલભરેલા જણાયા તે અંગે વિસ્તૃત વિગતો આપી છે. તારણોમાં કોઈ ખામી દર્શાવવામાં આવી નથી.

હકીકતલક્ષી પાસાઓનું વિશ્લેષણ કરતાં પહેલાં એમ જણાવી શકાય કે ગુનો સાબિત થવા માટે એ જરૂરી નથી કે ગુનો થતો જોવામાં આવ્યો હોય અને તે તમામ સંજોગોમાં, તેને થતો જોનાર વ્યક્તિઓને કોર્ટ સમક્ષ તપાસીને, પ્રત્યક્ષ ચાક્ષુષ પુરાવા દ્વારા સાબિત કરવો જ પડે. ગુનો સાંયોગિક પુરાવા દ્વારા પણ સાબિત કરી શકાય છે. મુખ્ય હકીકત અથવા ફેક્ટમ પ્રોબેન્ડમ ફેક્ટમ પ્રોબાન્સ,

એટલે કે પુરાવારૂપ હકીકતોમાંથી તારવેલા અમુક અનુમાનો દ્વારા પરોક્ષ રીતે સાબિત કરી શકાય છે. અલગ રીતે કહીએ તો, સાંયોગિક પુરાવા વિવાદના મુદ્દા સાથે સીધા સંબંધિત હોતા નથી પરંતુ અન્ય વિવિધ હકીકતોના પુરાવાનો સમાવેશ કરે છે, જે વિવાદિત હકીકત સાથે એટલી ગાઢ રીતે સંકળાયેલી હોય છે કે એકસાથે લેતાં તેઓ સંજોગોની એવી કડી રચે છે જેમાંથી મુખ્ય હકીકતનું અસ્તિત્વ કાયદેસર રીતે અનુમાનિત અથવા ધારી શકાય.

આ કોર્ટ દ્વારા સતત ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં કેસ સંપૂર્ણપણે સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત હોય, ત્યાં દોષિતતાનું અનુમાન ત્યારે જ વાજબી ઠરાવી શકાય જ્યારે તમામ દોષારોપણકારક હકીકતો અને સંજોગો આરોપીની નિર્દોષતા અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિના દોષ સાથે અસંગત જણાય. (જુઓ *હુકમ સિંઘ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન*, એ.આઇ.આર. (૧૯૭૭) એસ.સી. ૧૦૬૩), *એરાડુ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ હૈદરાબાદ*, એ.આઇ.આર. (૧૯૫૬) એસ.સી. ૩૧૬, *એરાભદ્રપ્પા* વિ. *સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક*, એ.આઇ.આર. (૧૯૮૩) એસ.સી. ૪૪૬, *સ્ટેટ ઓફ યુ.પી.* વિ. *સુખબાસી*, એ.આઇ.આર. (૧૯૮૫) એસ.સી. ૧૨૨૪, *બલવિંદર સિંઘ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ પંજાબ*, એ.આઇ.આર. (૧૯૮૭) એસ.સી. ૩૫૦ અને *અશોક કુમાર ચેટરજી* વિ. *સ્ટેટ ઓફ એમ.પી.*, એ.આઇ.આર. (૧૯૮૯) એસ.સી. ૧૮૯૦. જે સંજોગોમાંથી આરોપીની દોષિતતા અંગેનું અનુમાન

તારવવામાં આવે છે તે સંજોગો વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયેલા હોવા જોઈએ અને તે સંજોગોમાંથી જે મુખ્ય હકીકતનું અનુમાન તારવવાનું ઈચ્છવામાં આવે છે તેની સાથે નજીકથી જોડાયેલા દર્શાવવા જોઈએ. *ભગત રામ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ પંજાબ*, એ.આઇ.આર. (૧૯૫૪) એસ.સી. ૬૨૧માં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં કેસ સંજોગોમાંથી તારવેલા નિષ્કર્ષ પર આધારિત હોય ત્યાં સંજોગોની સંચિત અસર એવી હોવી જોઈએ કે જે આરોપીની નિર્દોષતાને નકારે અને કોઈપણ વાજબી શંકાથી પર ગુનાઓ સાબિત કરે.

અમે આ કોર્ટના *સી. ચેંગા રેડ્ડી* વિ. *સ્ટેટ ઓફ એ.પી.*, [૧૯૯૬] ૧૦ એસ.સી.સી. ૧૯૩ના ચુકાદાનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ, જેમાં આ પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે :

> "૨૧. સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત કેસમાં, સ્થાપિત કાયદો એ છે કે જે સંજોગોમાંથી દોષિતતાનું તારણ કાઢવામાં આવે છે તે સંજોગો સંપૂર્ણપણે સાબિત થવા જોઈએ અને આવા સંજોગો નિર્ણાયક પ્રકૃતિના હોવા જોઈએ. વધુમાં, તમામ સંજોગો પૂર્ણ હોવા જોઈએ અને પુરાવાની કડીમાં કોઈ ખાલી જગ્યા રહેવી જોઈએ નહિ. આગળ, સાબિત થયેલા સંજોગો માત્ર આરોપીની દોષિતતાની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત અને તેની નિર્દોષતા સાથે સંપૂર્ણપણે અસંગત હોવા જોઈએ."

પદાલા વીરા રેડ્ડી વિ. *સ્ટેટ ઓફ એ.પી.,* એ.આઇ.આર. (૧૯૯૦) એસ.સી. ૭૯માં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે કેસ સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત હોય, ત્યારે આવા પુરાવાએ નીચેની કસોટીઓ સંતોષવી જોઈએ:

(૧) જે સંજોગોમાંથી દોષિતતાનું અનુમાન તારવવાનું ઈચ્છવામાં આવે છે તે સંજોગો પ્રતીતિકારક અને દૃઢતાપૂર્વક સ્થાપિત થવા જોઈએ;

(૨) તે સંજોગો ચોક્કસ વલણવાળા હોવા જોઈએ જે ભૂલ વિના આરોપીની દોષિતતા તરફ નિર્દેશ કરતા હોય;

(૩) સંજોગો, સંચિત રીતે લેવામાં આવે તો, એવી પૂર્ણ કડી રચે કે એ તારણમાંથી છટકવાનો કોઈ માર્ગ ન રહે કે તમામ માનવીય સંભાવનામાં ગુનો આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યો હતો અને અન્ય કોઈ દ્વારા નહિ; અને

(૪) દોષસિદ્ધિને ટકાવી રાખવા માટે સાંયોગિક પુરાવા પૂર્ણ હોવા જોઈએ અને આરોપીની દોષિતતા સિવાય અન્ય કોઈ પૂર્વધારણાના ખુલાસા માટે

અસમર્થ હોવા જોઈએ અને આવા પુરાવા માત્ર આરોપીની દોષિતતા સાથે સુસંગત જ નહિ પરંતુ તેની નિર્દોષતા સાથે અસંગત હોવા જોઈએ."

સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. વિ. *અશોક કુમાર શ્રીવાસ્તવ*, (૧૯૯૨) ક્રિ.એલ.જે. ૧૧૦૪માં દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સાંયોગિક પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં ખૂબ કાળજી રાખવી જોઈએ અને જો જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હોય તે પુરાવો વાજબી રીતે બે અનુમાનો માટે સક્ષમ હોય, તો આરોપીની તરફેણમાંનું અનુમાન સ્વીકારવું જોઈએ. એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હોય તે સંજોગો સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થયા હોવાનું જણાવા જોઈએ અને આ રીતે સ્થાપિત થયેલી તમામ હકીકતોની સંચિત અસર માત્ર દોષિતતાની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત હોવી જોઈએ.

સર આલ્ફ્રેડ વિલ્સ તેમના પ્રશંસનીય પુસ્તક 'વિલ્સ સરકમસ્ટેન્શિયલ એવિડન્સ' (પ્રકરણ ૬)માં સાંયોગિક પુરાવાના કિસ્સામાં ખાસ કરીને અનુસરવાના નીચેના નિયમો ઘડે છે: (૧) કોઈપણ કાયદેસરના અનુમાનના આધાર તરીકે આક્ષેપિત હકીકતો સ્પષ્ટ રીતે સાબિત થયેલી અને વાજબી શંકાથી પર ફેક્ટમ પ્રોબેન્ડમ સાથે જોડાયેલી હોવી જોઈએ; (૨) પુરાવાનો બોજો હંમેશા તે પક્ષ પર હોય છે જે કોઈપણ એવી હકીકતના અસ્તિત્વનો દાવો કરે છે, જે

કાયદેસરની જવાબદારી સૂચવે છે; (૩) તમામ કિસ્સાઓમાં, પ્રત્યક્ષ હોય કે સાંયોગિક પુરાવાનો, કેસની પ્રકૃતિ જે સ્વીકારે તે શ્રેષ્ઠ પુરાવો રજૂ કરવો જોઈએ; (૪) દોષિતતાના અનુમાનને વાજબી ઠરાવવા માટે, દોષારોપણકારક હકીકતો આરોપીની નિર્દોષતા સાથે અસંગત હોવી જોઈએ અને તેની દોષિતતા સિવાયની અન્ય કોઈપણ વાજબી પૂર્વધારણા પર ખુલાસા માટે અસમર્થ હોવી જોઈએ; અને (૫) જો આરોપીની દોષિતતા અંગે કોઈ વાજબી શંકા હોય, તો તે હકની રૂએ નિર્દોષ છૂટવાનો હકદાર છે.

એમાં કોઈ શંકા નથી કે દોષસિદ્ધિ માત્ર સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત હોઈ શકે છે પરંતુ આ કોર્ટ દ્વારા છેક ૧૯૫૨માં ઠરાવવામાં આવેલા સાંયોગિક પુરાવા સંબંધિત કાયદાની કસોટી પર તેને ચકાસવી જોઈએ.

હનુમંત ગોવિંદ નરગુંડકર વિ. *સ્ટેટ ઓફ એમ.પી.,* એ.આઇ.આર. (૧૯૫૨) એસ.સી. ૩૪૩માં આ પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

> "એ યાદ રાખવું સારું છે કે જે કિસ્સાઓમાં પુરાવા સાંયોગિક સ્વરૂપના હોય, ત્યાં જે સંજોગોમાંથી દોષિતતાનું તારણ કાઢવાનું છે તે સંજોગો પ્રથમ તબક્કે સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થવા જોઈએ, અને આ રીતે સ્થાપિત

થયેલી તમામ હકીકતો માત્ર આરોપીની દોષિતતાની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત હોવી જોઈએ. વળી, સંજોગો નિર્ણાયક પ્રકૃતિ અને વલણના હોવા જોઈએ અને તેઓ એવા હોવા જોઈએ કે જે સાબિત કરવા માટે પ્રસ્તાવિત એક પૂર્વધારણા સિવાયની દરેક પૂર્વધારણાને બાકાત રાખે. બીજા શબ્દોમાં, પુરાવાની કડી એટલી હદે પૂર્ણ હોવી જોઈએ કે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત તારણ માટે કોઈ વાજબી કારણ બાકી ન રહે અને તે એવી હોવી જોઈએ કે જે દર્શાવે કે તમામ માનવીય સંભાવનામાં આ કૃત્ય આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ."

શારદ બિરદીચંદ સારડા વિ. *સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર*, એ.આઇ.આર. (૧૯૮૪) એસ.સી. ૧૬૨૨માંના પછીના ચુકાદાનો ઉલ્લેખ કરી શકાય. તેમાં, સાંયોગિક પુરાવા સાથે કામ પાડતી વખતે, ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે કડી પૂર્ણ છે તે સાબિત કરવાનો ભાર ફરિયાદપક્ષ પર હતો અને ફરિયાદપક્ષમાં રહેલી ત્રુટિની ખામીને ખોટા બચાવ અથવા દલીલ દ્વારા દૂર કરી શકાતી નથી. આ કોર્ટના શબ્દોમાં, સાંયોગિક પુરાવા પર દોષસિદ્ધિ આધારિત કરી શકાય તે પહેલાંની પૂર્વશરતો સંપૂર્ણપણે સાબિત થવી જોઈએ. તે છે:

(૧) જે સંજોગોમાંથી દોષિતતાનું તારણ કાઢવાનું છે તે સંજોગો સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થવા જોઈએ. સંબંધિત સંજોગો સાબિત થવા જ જોઈએ અથવા થવા જોઈએ અને સાબિત થઈ શકે નહિ;

(૨) આ રીતે સ્થાપિત થયેલી હકીકતો માત્ર આરોપીની દોષિતતાની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત હોવી જોઈએ, એટલે કે આરોપી દોષિત છે તે સિવાય અન્ય કોઈ પૂર્વધારણા પર તેમનો ખુલાસો થઈ શકે નહિ;

(૩) સંજોગો નિર્ણાયક પ્રકૃતિ અને વલણના હોવા જોઈએ;

(૪) તેઓએ સાબિત કરવાની થતી એક પૂર્વધારણા સિવાયની દરેક શક્ય પૂર્વધારણાને બાકાત રાખવી જોઈએ; અને

(૫) પુરાવાની કડી એટલી પૂર્ણ હોવી જોઈએ કે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત તારણ માટે કોઈ વાજબી કારણ બાકી ન રહે અને તે

દર્શાવવું જોઈએ કે તમામ માનવીય સંભાવનામાં આ કૃત્ય આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ.

રાજ્ય તરફે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા યોગ્ય રીતે દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે આ બાબતમાં તદ્દન બેદરકારીપૂર્વક કાર્યવાહી કરી હતી અને રેકર્ડ પરના તમામ સંબંધિત પુરાવા અંગે મનનો યોગ્ય ઉપયોગ અથવા ચર્ચા પણ કરવામાં આવી ન હતી. ટ્રાયલ કોર્ટ પુરાવાનું યોગ્ય રીતે વિશ્લેષણ કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હોવાથી, હાઇકોર્ટ આ બાબતની વધુ વિગતે તપાસ કરવા અને તેના તારણો નોંધવા માટે બંધાયેલી હતી. એ સાચું છે કે જ્યારે રેકર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પુરાવા પરથી બે મંતવ્યો શક્ય હોય અને કોર્ટે જે શક્ય હોય તેવું મંતવ્ય અપનાવ્યું હોય, ત્યારે અપીલ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરી કરવી યોગ્ય ન ગણાય. પરંતુ જ્યાં વિચારણા મનનો સંપૂર્ણ બિન–ઉપયોગ દર્શાવતી હોય, ત્યાં દખલગીરી માત્ર ઇચ્છનીય જ નહિ પરંતુ યોગ્ય પણ છે. અમને જણાય છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫ અને ૬ સમક્ષ હોવાનો દાવો કરવામાં આવેલી ન્યાયેતર કબૂલાતને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ગેરવાજબી રીતે ફગાવી દેવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ના પુરાવાને, તે આરોપીની ખૂબ નજીક ન હોવાના અને એવી વ્યક્તિ ન હોવાના કારણોસર કે જેના પર આરોપી વિશ્વાસ મૂકી શકે, ફગાવી દેવામાં આવ્યા હતા. રેકર્ડ પર લાવવામાં આવ્યું છે કે આરોપી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬

હકીકતમાં અગાઉના સમયે વર્ગમિત્રો અને શાળામિત્રો હતા. તેઓ એકબીજાની નજીક રહેતા પણ હતા. સ્પષ્ટ રીતે, આરોપી તેના પર વિશ્વાસ મૂકી શકે તે અશક્ય નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ સમક્ષની ન્યાયેતર કબૂલાત સ્પષ્ટ, પ્રતીતિકારક હતી અને કોઈપણ દબાણ વિના સામાન્ય રીતે કરવામાં આવી હોય તેમ જણાય છે. બનાવ પછીનું આરોપીનું વર્તન અને લોહીના ડાઘવાળી વસ્તુઓ તથા મંગળસૂત્ર મળી આવવાની બાબત પ્રતીતિકારક પુરાવા રજૂ કરીને સાબિત કરવામાં આવી છે. આરોપીના નખના કાપેલા ટુકડાઓમાં લોહીની હાજરી પણ એક મહત્ત્વનો સંજોગ હતો. *દયાનિધિ બિસોઈ* વિ. *સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા*, [૨૦૦૩] ૯ એસ.સી.સી. ૩૧૦માં આ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવ્યા મુજબ, નખના કાપેલા ટુકડામાં લોહીની હાજરી આરોપી પર દોષ ઠોકી બેસાડવા માટે પોતે પૂરતી ન પણ હોય; પરંતુ જ્યારે તેને અન્ય પુરાવા સાથે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે અને સ્વીકાર્ય જણાય ત્યારે તે ફરિયાદપક્ષના કેસને વધારાનું વજન આપી શકે છે. ટ્રાયલ કોર્ટે પુરાવાને યોગ્ય દૃષ્ટિકોણથી ઉદ્દેશ્યપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધા હોય તેમ જણાતું નથી અને માત્ર અટકળો અને અનુમાનો પર, મનનો યોગ્ય ઉપયોગ કર્યા વિના, નિર્દોષ છૂટકારાનો નિર્દેશ કર્યો. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી વિચારણાની ઉપરછલ્લી રીતને ધ્યાનમાં રાખીને હાઇકોર્ટે પુરાવાનું વધુ વિગતે અને સંપૂર્ણ રીતે વિશ્લેષણ કર્યું. ટ્રાયલ કોર્ટના મંતવ્યને ફગાવવા માટે હાઇકોર્ટ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલા તર્કમાં અમને કોઈ ખામી જણાતી નથી. મૃતકના શરીર પર મળી આવેલી ઈજાઓના સ્વરૂપ—માથું, ઘૂંટણના સાંધા વગેરે

—અંગે પોસ્ટમોર્ટમ તપાસમાં કરવામાં આવેલો ખુલાસો ડૂબી જવાના અથવા આત્મહત્યા દ્વારા મૃત્યુના દાવાને ખોટો ઠેરવે છે. તબીબી અભિપ્રાય મુજબ મૃત્યુનું કારણ "ખોપરીના પાયાના ફ્રેક્ચરના મોટા સબ–ડ્યુરલ હેમેટોમાને કારણે આઘાત" હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું. આ કેસમાં પ્રથમ અપીલ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદાને બહાલ રાખવામાં આવ્યો હોત, તો તેના પરિણામે ન્યાયની ગંભીર નિષ્ફળતા થઈ હોત. હાઇકોર્ટનો ચુકાદો, ભલે તે ઉલટાવનારો હતો, તે સારી રીતે યોગ્ય હતો, યોગ્ય કારણો દ્વારા સમર્થિત હતો અને જબરજસ્ત પુરાવા પર આધારિત હતો અને તેથી દખલગીરી માટે જરૂરી ઠરતો નથી. તદનુસાર અપીલ ફગાવવામાં આવે છે. આરોપીના જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવે છે અને તે બાકીની સજા ભોગવવા માટે કસ્ટડીમાં શરણે થશે.

કે.કે.ટી. અપીલ ફગાવવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.